

Hur många underrättelser låter arbetsförmedlarna bli att lämna?

Rapport 2018:10

Om IAF

IAF har regeringens och riksdagens uppdrag att verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

Vi har bemyndigande att utfärda föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

I instruktionen uttrycks att IAF ansvarar för tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen.

Vi ska också följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område och ta de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Dessutom har vi tillsyn över Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete med sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Förord

IAF har fått i uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2018 att granska Arbetsförmedlingens kontrollarbete. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 november 2018. Denna granskning ingår som en del i regeringsuppdraget.

Granskningen syftar till att undersöka hur många underrättelser som arbetsförmedlarna enligt regelverket borde ha lämnat men som de ändå lät bli att lämna. Om underrättelser inte lämnas kan inte arbetssökande som missköter sig utredas för sanktion. Detta kan leda till att ersättning betalas ut felaktigt, att legitimiteten i systemet urholkas och att arbetssökande stannar längre tid i arbetslöshet.

Rapporten har föredragits av Maria Wiklund. I arbetet har även Christel Johansson och Christopher Creutzer deltagit. Vid den slutliga beredningen av ärendet har Jessica Idbrant deltagit. Generaldirektören har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 27 juni 2018

Peter Ekborg
Generaldirektör

Maria Wiklund
Utredare

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	5
1 Inledning	6
1.1 Granskningens syfte	6
1.2 Hur har granskningen genomförts?	7
2 Arbetsförmedlarnas arbete med att lämna underrättelser	8
2.1 När ska en underrättelse lämnas?.....	8
2.2 Vem arbetar med att lämna underrättelser?.....	10
2.3 Hur många underrättelser lämnades?	10
3 Mörkertalet för underrättelser	12
3.1 Hur många arbetsförmedlare lät bli att lämna underrättelse?	12
3.2 Hur många underrättelser lät arbetsförmedlarna bli att lämna?	15
4 Vad tycker arbetsförmedlarna om arbetet med underrättelser?	18
4.1 Arbetsförmedlarnas förutsättningar för att lämna underrättelser.....	18
4.2 Arbetsförmedlarnas egna ord om arbetet med underrättelser	22
5 Slutsatser	25
5.1 IAF:s bedömning av brister.....	25
5.2 Många underrättelser som borde ha lämnats lämnades aldrig	25
6 Uppföljning	27
7 Käll- och litteraturförteckning	28
Bilaga 1: Tabeller	29
Bilaga 2: Metod	31
B2.1 Om enkäten	31
B2.2 Om urvalet	32
B2.3 Om svarsfrekvensen	33

Sammanfattning

En del av Arbetsförmedlingens kontrollarbete består i att lämna underrättelser till arbetslöshetskassan och den interna enheten Ersättningsprövning. Det ska arbetsförmedlarna göra när de misstänker att den arbetssökande inte följer regelverket eller inte uppfyller villkoren för ersättning.

IAF riktar kritik mot Arbetsförmedlingen

I denna rapport riktar IAF kritik mot att arbetsförmedlare inte lämnar underrättelser när de enligt regelverket ska göra det. Detta kan leda till att ersättning betalas ut felaktigt, att legitimiteten i systemet urholkas och att arbetssökande stannar längre tid i arbetslöshet.

Många arbetsförmedlare lät bli att lämna underrättelser

Mellan februari och april 2018 arbetade omkring 5 000 arbetsförmedlare med arbetsuppgifter som bland annat innebar att lämna underrättelser. Av dem som var med om en situation där de upplevde att de borde lämna en underrättelse var det nästan hälften som någon gång lät bli. Det uppger 810 arbetsförmedlare i en enkätundersökning som IAF har genomfört. Den vanligaste situationen där arbetsförmedlarna lät bli att lämna underrättelse var att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten. Mer än en tredjedel av de arbetsförmedlare som ställdes inför den situationen lät någon gång bli att lämna underrättelse.

Många underrättelser lämnades inte

Under perioden som IAF har undersökt lämnade Arbetsförmedlingen drygt 60 000 manuella underrättelser. Under samma period lät arbetsförmedlarna bli att lämna omkring 14 200 underrättelser. Detta innebär att i en femtedel av fallen där arbetsförmedlarna bedömde att den arbetssökande borde utredas för sanktion så skedde inte detta. För underrättelser som gällde att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten var det mer än hälften som inte lämnades.

Många arbetsförmedlare upplevde bristfälliga förutsättningar

En av fem arbetsförmedlare upplevde att deras chef inte prioriterade arbetet med underrättelser. Av dessa arbetsförmedlare var det en högre andel som hade låtit bli att lämna underrättelser. Flera av arbetsförmedlarna uppgav till IAF att tidspress och en nedprioritering av kontrollarbetet gjorde att man inte lämnade underrättelser trots att man visste att man borde.

1 Inledning

IAF har undersökt hur många underrättelser arbetsförmedlare inte lämnar trots att de enligt regelverket borde ha gjort det. Detta kallas för mörkertalet för underrättelser. IAF har gjort en uppskattning av mörkertalet med hjälp av en enkätundersökning till slumpmässigt utvalda arbetsförmedlare. Tidsperioden som avses är februari till och med april 2018.

1.1 Granskningens syfte

IAF har fått i uppdrag i regleringsbrevet för 2018 att *granska Arbetsförmedlingens kontrollarbete inom arbetslöshetsförsäkringen och inom de arbetsmarknadspolitiska programmen.*

En del av kontrollarbetet består i att lämna underrättelser till arbetslöshetskassan eller den interna enheten Ersättningsprövning när det misstänks att den arbetssökande inte följer regelverket eller inte uppfyller de allmänna villkoren.

Denna granskning syftar till att uppskatta hur vanligt det är att arbetsförmedlare låter bli att lämna underrättelser när de vet att de enligt regelverket borde ha gjort det. Detta kallas i rapporten för mörkertalet för underrättelser.

Mörkertalet: antalet underrättelser som arbetsförmedlarna inte lämnar trots att de vet att de enligt regelverket borde ha gjort det

Rapporten svarar på följande frågeställningar:

1. Hur stor andel av arbetsförmedlarna har låtit bli att lämna en underrättelse någon gång under de senaste tre månaderna?
2. Hur många underrättelser har arbetsförmedlarna låtit bli att lämna de senaste tre månaderna?
3. Vad tycker arbetsförmedlarna om sina förutsättningar för att lämna underrättelser?

1.2 Hur har granskningen genomförts?

För att besvara frågeställningarna har IAF genomfört en enkätundersökning bland 1 677 slumpmässigt utvalda arbetsförmedlare som arbetar med underrättelser. I enkäten frågade IAF arbetsförmedlarna om de någon gång under de senaste tre månaderna låtit bli att lämna underrättelser när de enligt regelverket borde ha gjort det. Om arbetsförmedlarna svarade att de någon gång låtit bli att lämna underrättelse bad IAF dem att uppskatta hur många underrättelser det rörde sig om.

För att det skulle vara möjligt för arbetsförmedlarna att minnas sitt arbete med underrättelser utgick enkäten från de tre senaste månaderna, vilket vid tiden för undersökningen var februari till april 2018.

Av de arbetsförmedlare som fick enkäten valde 810 personer att besvara den. Med hänsyn taget till bortfall och övertäckning var svarsfrekvensen 48 procent. För mer information om undersökningens metod, se bilaga 2.

Enkäten återges i sin helhet i bilaga 3.

Tidsperiod: alla siffror i rapporten avser februari till april 2018

Om mörkertalsundersökningar:

Mörkertalsundersökningar inkluderar ett stort mått av osäkerhet eftersom man ber arbetsförmedlare beskriva ett arbete som de enligt regelverket borde ha utfört men som de har låtit bli att utföra. Dels kan det vara svårt för respondenten att minnas varje gång detta har skett, dels kan det vara svårt att erkänna fel som man själv begått. Det sanna antalet underrättelser som arbetsförmedlarna har låtit bli att lämna är förmodligen högre än uppskattningarna i denna rapport.

2 Arbetsförmedlarnas arbete med att lämna underrättelser

Arbetsförmedlare som arbetar med arbetssökande ska lämna en underrättelse om vissa situationer aktualiseras. Under perioden som IAF har undersökt arbetade omkring 5 000 arbetsförmedlare med arbetsuppgifter som inkluderade att lämna underrättelser. Totalt lämnade arbetsförmedlarna drygt 60 000 manuella underrättelser i situationer som kräver aktiv handläggning. Den vanligaste orsaken till en manuell underrättelse var att den arbetssökande missat ett bokad besök eller kontakt.

2.1 När ska en underrättelse lämnas?

Arbetsförmedlingen ska skyndsamt lämna en underrättelse när de finns en misstanke om att den arbetssökande inte uppfyller de allmänna villkoren för arbetslöshetsersättning eller missköter sitt arbetssökande, förlänger sin tid i arbetslöshet eller orsakar sin arbetslöshet¹. Reglerna för vilka händelser som ska utredas för sanktion specificeras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) samt i förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser (FEA).

Regelverket är till stor utsträckning harmoniserat så att liknande krav ska gälla för alla arbetssökande oavsett ersättningstyp. Detta innebär att arbetsförmedlarna i stor utsträckning ska arbeta likadant med underrättelser oavsett om de gäller arbetssökande med arbetslöshetsersättning eller programdeltagare med aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.

Regelverket återges i korthet nedan.

¹ Enligt 16 § i Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF)

9 § Allmänna villkor för ersättning

- arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete
- anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen
- står till arbetsmarknadens förfogande

43 § - Missköter sitt arbetssökande

- inte medverkat till att upprätta handlingsplan
- inte lämnat aktivitetsrapport i tid
- inte besökt Arbetsförmedlingen eller kompletterande aktör enligt överenskommelse
- inte sökt anvisat lämpligt arbete
- inte aktivt sökt lämpliga arbeten

43 a § - Förlänger sin tid i arbetslöshet

- avvisat lämpligt erbjudet arbete
- vållat att en anställning inte kommit till stånd
- avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program

43 b § Orsakar sin arbetslöshet

- lämnat sitt arbete utan giltig anledning
- skilts från sitt arbete på grund av otillbörligt uppträdande
- utan giltig anledning lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program
- upprätt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen återkallat anvisningen till program

Förordning (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser (FEA)

6 kap. Varning och avstängning från rätt till ersättning

2 § - Missköter sitt arbetssökande

- inte medverkat till att upprätta handlingsplan
- inte lämnat aktivitetsrapport i tid
- inte besökt Arbetsförmedlingen eller kompletterande aktör enligt överenskommelse
- inte deltagit i insats, aktivitet eller åtgärd inom programmet
- inte sökt anvisat lämpligt arbete
- inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

3 § - Förlänger sin tid i arbetslöshet

- avvisat lämpligt erbjudet arbete
- avvisat en utbildning som han eller hon har anvisats att söka och är antagen till
- vållat att en anställning inte kommit till stånd
- avvisat en erbjuden insats, aktivitet eller åtgärd inom programmet.

4 § - Orsakar sin arbetslöshet

- lämnat sitt arbete utan giltig anledning
- skilts från sitt arbete på grund av otillbörligt uppträdande.

2.2 Vem arbetar med att lämna underrättelser?

Enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2017 hade myndigheten omkring 14 600 anställda årsarbetskrafter². Enligt definitionerna gjorda för denna undersökning uppskattar IAF att det var cirka 5 100 arbetsförmedlare som i mars 2018 arbetade med att lämna underrättelser³.

Majoriteten av arbetsförmedlarna arbetade både med arbetssökande som hade rätt att söka arbetslöshetsersättning och som omfattas av ALF (se avsnitt 2.1) och programdeltagare som hade rätt att söka aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning och därmed omfattas av FEA. Detta gör att det är svårt att undersöka om det finns skillnader i mörkertalet för

Ersättningstagare och programdeltagare: i denna undersökning gör IAF inga skillnader mellan underrättelser som lämnas till en arbetslöshetskassa enligt ALF eller till enheten Ersättningsprövning enligt FEA. Detta beror på att de flesta arbetsförmedlare ansvarade både för ersättningstagare och programdeltagare som täcks av de två regelverken. Reglerna är i stor utsträckning harmoniserade, vilket gör att arbetsförmedlarnas arbete med underrättelser är liknande för båda grupper av arbetssökande.

underrättelser som rör ersättningstagare och programdeltagare. IAF har därför valt att i denna undersökning inte göra några skillnader mellan underrättelser som gäller de olika grupperna av arbetssökande.

2.3 Hur många underrättelser lämnades?

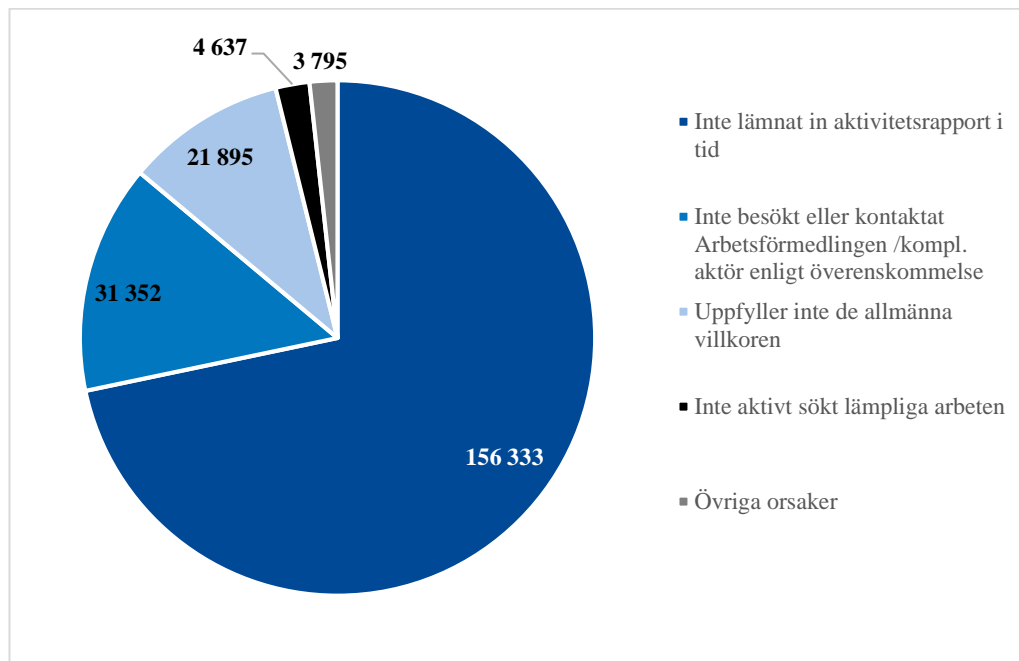
Mellan februari och april 2018 lämnade Arbetsförmedlingen drygt 200 000 underrättelser till arbetslöshetskassorna eller enheten Ersättningsprövning. Diagram 2.1 visar hur de lämnade underrättelserna fördelade sig på de olika underrättelseorsakerna⁴.

² Arbetsförmedlingens årsredovisning 2017, sid. 125

³ IAF har uppskattat detta antal genom att begära ut listor med arbetsförmedlare på Af Kundtjänst samt arbetsförmedlare som var ansvariga för arbetssökande i vissa sökandekategorier. Uppskattningen tar även hänsyn till övertäckningen. För mer information om definitioner och skattning av antalet arbetsförmedlare, se bilaga 2.

⁴ I diagrammet visas de fyra vanligaste underrättelseorsakerna var för sig, medan de mer ovanliga underrättelseorsakerna redovisas i aggregerad form

Diagram 2.1: Arbetsförmedlingens lämnade underrättelser februari till april 2018 fördelade på de vanligaste underrättelseorsakerna

Den situation som ledde till att flest underrättelser lämnades var att den arbetssökande inte lämnade in sin aktivitetsrapport i tid. När denna situation uppstår genererar systemet automatiskt en underrättelse, som skickas vidare för utredning om inte arbetsförmedlaren går in och stoppar den. Eftersom denna typ av underrättelser är automatiska och inte kräver någon aktiv handläggning har IAF valt att bortse från dem i denna mörkertalsundersökning⁵.

Det antal underrättelser som är intressanta för jämförelser i denna rapport är istället de manuella underrättelserna, som kräver en aktiv handling av arbetsförmedlaren. Mellan februari och april 2018 lämnades drygt 60 000 sådana underrättelser⁶.

Automatiska och manuella underrättelser

Underrättelser som gäller aktivitetsrapporter som inte kommit in i tid lämnas automatiskt av systemet. Övriga underrättelser är manuella och innebär att arbetsförmedlaren behöver göra ett aktivt val för att underrättelsen ska lämnas. Denna rapport fokuserar endast på manuella underrättelser.

⁵ Eftersom arbetsförmedlarna har en möjlighet att stoppa automatiska underrättelser är det möjligt att det finns ett mörkertal även för underrättelser som gäller aktivitetsrapporter. Att skatta den typen av mörkertal faller däremot utanför syftet med denna undersökning.

⁶ Antalet erhålls genom att summera alla underrättelser som inte berodde på missad aktivitetsrapport

3 Mörkertalet för underrättelser

Nästan hälften av arbetsförmedlarna lät någon gång under de senaste tre månaderna bli att lämna underrättelser när de misstänkte att den arbetssökande inte följde regelverket eller inte uppfyllde de allmänna villkoren. Den vanligaste situationen när detta skedde var när den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten. Totalt var det cirka 14 200 underrättelser som inte lämnades, vilket innebär att 20 procent av de underrättelser som arbetsförmedlarna upplevde att de borde ha lämnats aldrig lämnades. För situationer där den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten var motsvarande mörkertal 5 400, vilket innebär att 55 procent av underrättelserna som borde ha lämnats av denna orsak faktiskt aldrig lämnades.

3.1 Hur många arbetsförmedlare lät bli att lämna underrättelse?

Arbetsförmedlarna ska lämna underrättelser vid ett antal olika situationer som kan uppstå (se avsnitt 2.1). I enkäten frågade IAF arbetsförmedlarna om de någon gång de senaste tre månaderna låtit bli att lämna underrättelser, för var och en av dessa specifika situationer. För varje situation uppgav vissa arbetsförmedlare att de aldrig varit med om situationen, medan vissa uppgav att de aldrig låtit bli att lämna underrättelse och ytterligare vissa uppgav att det någon gång hänt att de låtit bli att lämna underrättelse.

Tabell 3.1 visar en uppskattning av hur många arbetsförmedlare som ställdes inför situationen att de borde ha lämnat en underrättelse och hur stor andel av dem som någon gång låtit bli. I tabellen är alla siffror avrundade. De exakta punktskattningarna och deras konfidensintervall återfinns i bilaga 1.

Uppskattade antal och andelar

Alla siffror i en urvalsundersökning bygger på uppskattningar och innehåller ett mått av osäkerhet. Osäkerheten redovisas ofta som ett så kallat konfidensintervall som den sanna siffran beräknas ligga inom.

Tabell 3.1: Andel och antal arbetsförmedlare som någon gång låtit bli att lämna underrättelse februari – april 2018. Siffrorna är avrundade till närmaste hundratal respektive femprocentsintervall.

Situation/underrättelseorsak	Antal förmedlare som var med om situationen	Andel förmedlare som låt bli att lämna underrättelse	Antal förmedlare som låt bli att lämna underrättelse
Uppfyller inte de allmänna villkoren	3 000	25 %	750
Inte arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete	2 700	20 %	600
Stod inte till arbetsmarknadens förfogande	2 900	20 %	500
Missköter sitt arbetssökande	4 200	45 %	1 900
Inte medverkat till att upprätta en handlingsplan	1 600	25 %	400
Inte besökt eller kontaktat Arbetsförmedlingen	3 700	20 %	800
Inte besökt eller kontaktat kompletterande aktör	2 800	30 %	900
Inte deltagit i insats inom programmet	2 700	20 %	600
Inte sökt anvisat lämpligt arbete	1 700	30 %	500
Inte sökt anvisad utbildning	1 100	20 %	200
Inte aktivt sökt lämpliga arbeten	2 700	35 %	1 000
Förlänger sin tid i arbetslöshet	2 200	25 %	550
Avvisat ett lämpligt erbjudet arbete	1 600	15 %	300
Avvisat en utbildning	1 100	15 %	100
Vållat att en anställning inte kommit till stånd	1 200	15 %	200
Avvisat en anvisning till arbetsmarknadspolitiskt program	1 300	10 %	100
Avvisat en erbjuden insats inom programmet	1 500	15 %	200
Orsakar sin arbetslöshet	1 600	15 %	240
Lämnat sitt arbete utan giltig anledning	1 000	10 %	100
Skiljts från sitt arbete pga. otillbörligt uppförande	1 000	10 %	100
Lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program utan giltig anledning	1 200	10 %	100
Skiljts från ett arbetsmarknadspolitiskt program pga. sitt uppförande	1 000	5 %	100
Samtliga underrättelseorsaker	4 500	50 %	2 250

Tabell 3.1 visar att det mellan februari och april var omkring 4 500 arbetsförmedlare som varit med om en situation där de upplevde att de borde ha lämnat en underrättelse. Av dem uppgav hälften att de någon gång låtit bli att lämna underrättelse.

Den situation där flest arbetsförmedlare låt bli att lämna underrättelser var när den arbetssökande **inte aktivt sökt lämpliga arbeten**, följt av **missat bokad besök** och när en programdeltagare **avvisat en insats inom programmet**.

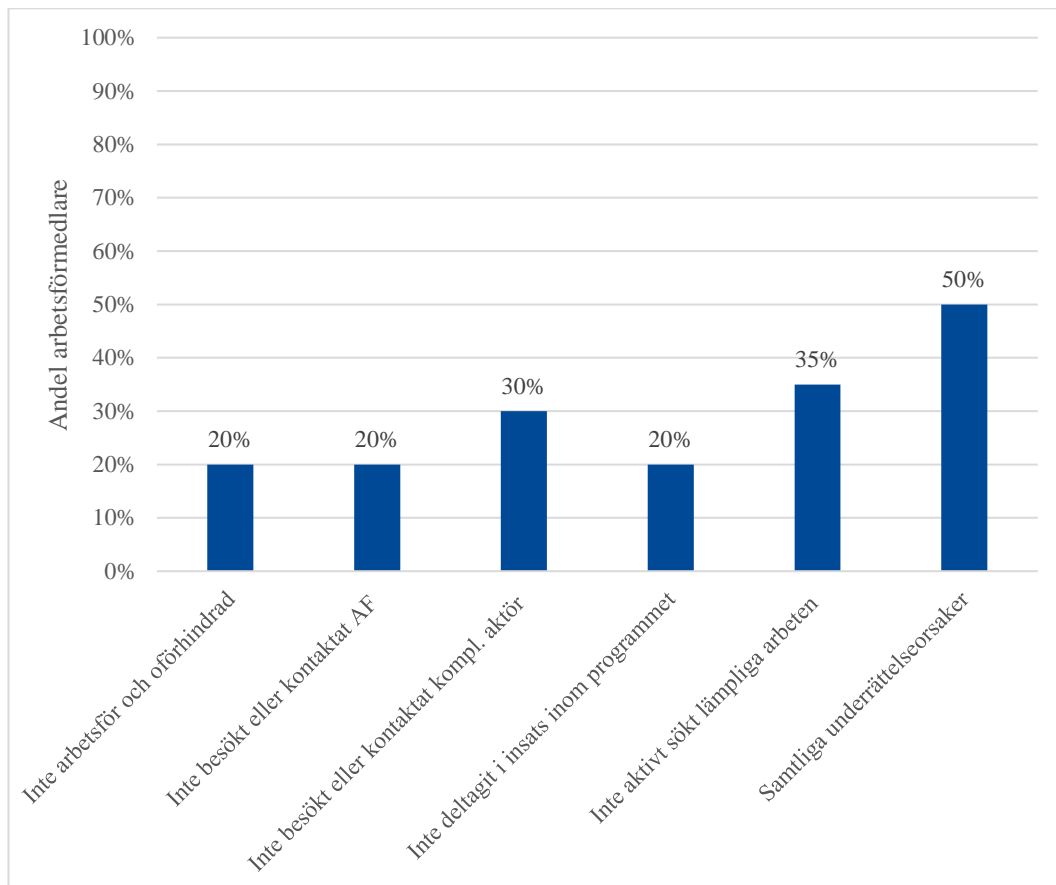

- Cirka 2 700 arbetsförmedlare var med om att den arbetssökande **inte aktivt sökt lämpliga arbeten** under de senaste tre månaderna. Av dem var det mer än en tredjedel (35 procent) som någon gång lät bli att lämna en underrättelse.
- Cirka 3 700 arbetsförmedlare var med om att den arbetssökande **uteblivit från besök eller kontakt med Arbetsförmedlingen** under de senaste tre månaderna. Av dem var det en femtedel (20 procent) som någon gång lät bli att lämna en underrättelse.
- Cirka 2 800 arbetsförmedlare var med om att den arbetssökande **uteblivit från besök eller kontakt hos en kompletterande aktör** under de senaste tre månaderna. Av dem var det nästan en tredjedel (30 procent) som någon gång lät bli att lämna en underrättelse.
- Cirka 2 700 arbetsförmedlare var med om en programdeltagare **inte deltagit i en insats inom programmet** under de senaste tre månaderna. Av dem var det en femtedel (20 procent) som någon gång lät bli att lämna en underrättelse.

Diagram 3.1 illustrerar situationerna där flest arbetsförmedlare uppgav att de låtit bli att lämna underrättelser.

Diagram 3.1: Andel arbetsförmedlare som någon gång de senaste tre månaderna lät bli att lämna underrättelse trots att de enligt regelverket borde. Siffrorna är avrundade till närmaste femprocentsintervall.

3.2 Hur många underrättelser lät arbetsförmedlarna bli att lämna?

För de arbetsförmedlare som uppgett att de någon gång låtit bli att lämna underrättelser de senaste tre månaderna ställde IAF följdfrågor där arbetsförmedlarna skulle uppskatta hur många underrättelser det rörde sig om. Vissa följdfrågor gällde specifika underrättelseorsaker/situationer medan andra följdfrågor gällde flera underrättelseorsaker/situationer sammantaget⁷.

Tabell 3.2 visar en uppskattning av antalet underrättelser som arbetsförmedlarna låtit bli att lämna vid olika situationer. I tabellen är siffrorna avrundade. De exakta punktskattningarna och deras konfidensintervall återfinns i bilaga 1.

⁷ För mer information om frågekonstruktion, se enkäten i bilaga 3.

Tabell 3.2: Antal underrättelser som arbetsförmedlarna låtit bli att lämna februari – april 2018. Siffrorna är avrundade till närmaste hundratal.

Situation/underrättelseorsak	Antal ej lämnade underrättelser
Uppfyller inte de allmänna villkoren	2 900
Missköter sitt arbetssökande	9 400
<i>Varav inte aktivt sökt lämpliga arbeten</i>	<i>5 400</i>
Förlänger sin tid i arbetslöshet	1 400
Orsakar sin arbetslöshet	500
Samtliga underrättelseorsaker	14 200

Tabell 3.2 visar att mellan februari och april 2018 lät arbetsförmedlarna bli att lämna omkring 14 200 underrättelser. Störst var mörkertalet för den grupp av underrättelser som gällde att den sökande av olika anledningar misskött sitt arbetssökande.

Den specifika situation där arbetsförmedlarna lät bli att lämna flest underrättelser var när den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten. Totalt var det cirka 5 400 underrättelser som inte lämnades av denna orsak. För arbetsförmedlarna som uppgivit att de någon gång låtit bli att lämna en sådan underrättelse de senaste tre månaderna var det i genomsnitt 5 underrättelser per person som inte lämnades.

Hur representativa är siffrorna?

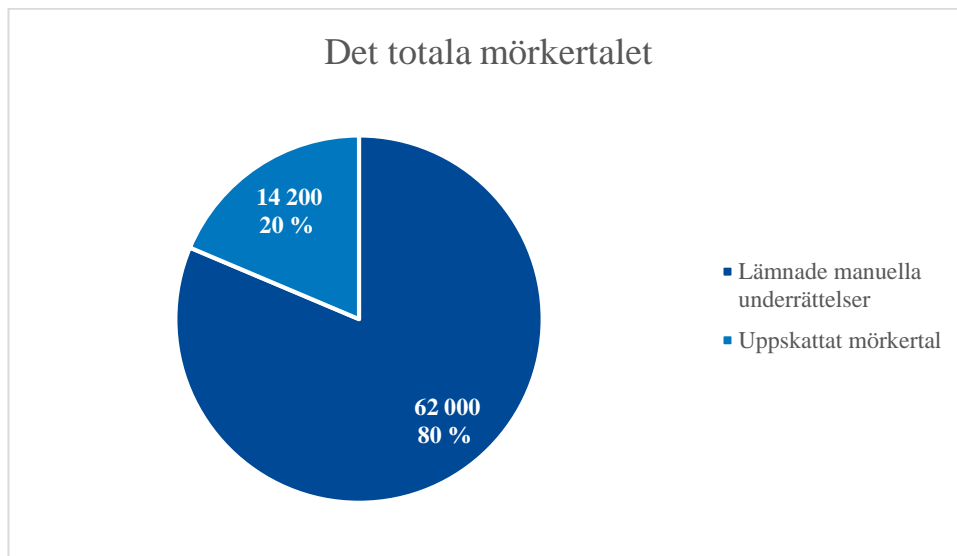
I enkäten bad IAF arbetsförmedlarna uppskatta antalet underrättelser som de inte lämnat. Som en typ av kontrollfråga frågade IAF även om respondenten trodde att den genomsnittliga kollegan låtit bli att lämna fler eller färre underrättelser än han/hon själv. Detta är ett sätt att ta reda på om respondenten anser att hans/hennes agerande är representativt. En majoritet av arbetsförmedlarna uppgav att de trodde att den genomsnittliga kollegan låtit bli att lämna underrättelser i samma omfattning som han/hon själv.

3.2.1 Mörkertalets storlek i relation till lämnade underrättelser

Mörkertalet, 14 200 underrättelser, kan sättas i relation till att det under perioden lämnades omkring 60 000 manuella underrättelser (se avsnitt 2.3). I praktiken betyder det att cirka 20 procent av alla underrättelser som arbetsförmedlarna upplever att de borde ha lämnat faktiskt aldrig lämnades.

Diagram 3.2 visar det uppskattade mörkertalets andel av alla manuella underrättelser som borde ha lämnats under perioden.

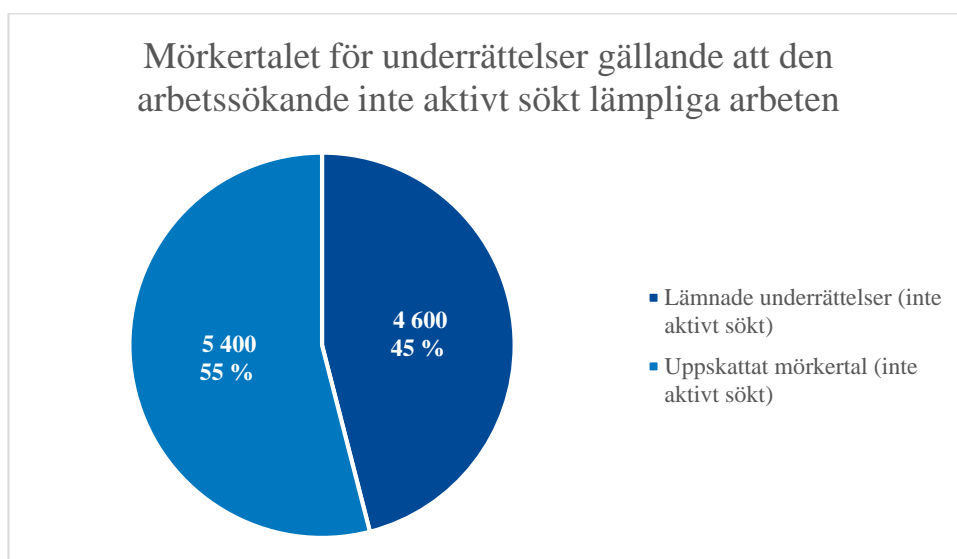
Diagram 3.2: Antalet lämnade manuella underrättelser och det skattade mörkertalet för underrättelser februari-april 2018

Den situation där mörkertalet var allra störst var när arbetsförmedlarna misstänkte att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten. När man ser enbart till denna underrättelseorsak framkommer att arbetsförmedlarna lät bli att lämna fler underrättelser än vad de faktiskt lämnade. Cirka 55 procent av alla underrättelser som arbetsförmedlarna upplever att de borde ha lämnat i denna situation lämnades aldrig.

Diagram 3.3 visar mörkertalets andel av alla underrättelser som borde ha lämnats i när den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

Diagram 3.3: Antalet lämnade underrättelser och det skattade mörkertalet för underrättelser gällande att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten februari – april 2018

4 Vad tycker arbetsförmedlarna om arbetet med underrättelser?

En av fem av de tillfrågade arbetsförmedlarna upplevde att deras chef i låg utsträckning eller inte alls tyckte att arbetet med underrättelser var viktigt. Av dessa arbetsförmedlare var det en högre andel som hade låtit bli att lämna underrättelser någon gång de senaste tre månaderna jämfört med de arbetsförmedlare som tyckte att chefen prioriterade arbetet med underrättelser. Även kollegornas inställning och den upplevda arbetsbelastningen tycks höra ihop med mörkertalet. I fritextsvar uppgav flera av arbetsförmedlarna till IAF att tidspress och en nedprioritering av kontrollfunktionen gör att man inte lämnar underrättelser trots att man vet att man borde.

4.1 Arbetsförmedlarnas förutsättningar för att lämna underrättelser

4.1.1 Hur upplever arbetsförmedlarna sina förutsättningar?

Denna undersökning har inte haft som huvudsyfte att utreda orsakerna till att arbetsförmedlarna låtit bli att lämna underrättelser. Däremot har IAF i enkäten ställt några korta frågor kring hur arbetsförmedlarna upplever sina förutsättningar att lämna underrättelser.

Diagram 4.1 visar hur stor andel av arbetsförmedlarna som upplevde att arbetet med underrättelser prioriterades av chef och kollegor, samt om den kontrollerande rollen gick att förena med den stödjande.

Diagram 4.1: Arbetsförmedlarnas upplevda förutsättningar för att lämna underrättelser

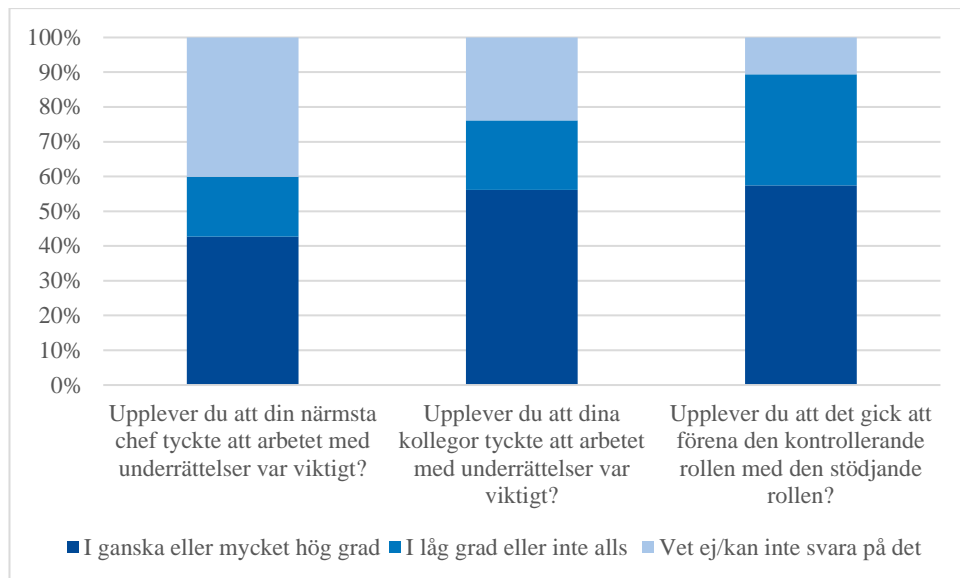
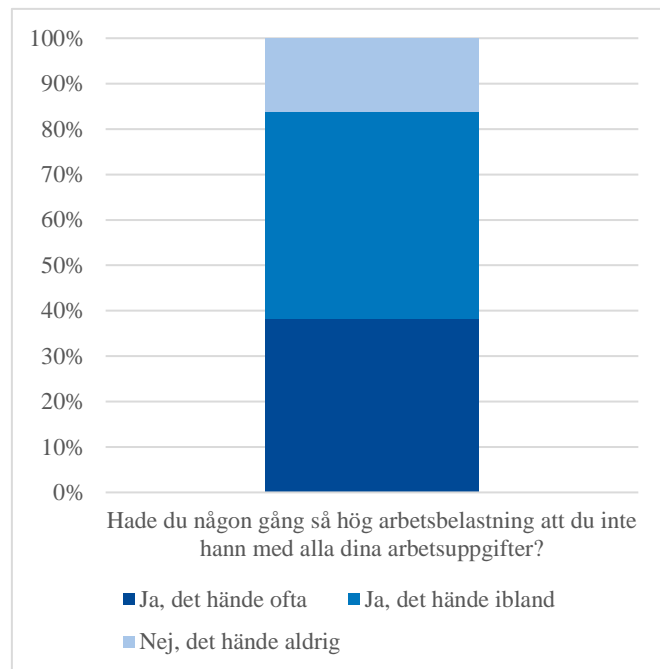

Diagram 4.1 visar att två av fem arbetsförmedlare, 40 procent, upplevde att deras chef tyckte att arbetet med underrättelser var viktigt. En av fem upplevde däremot att chefen i låg grad eller inte alls tyckte arbetet med underrättelser var viktigt. Två av fem kunde inte avgöra chefens inställning. Fler än hälften av arbetsförmedlarna upplevde att deras kollegor tyckte att arbetet med underrättelser var viktigt. Det var även fler än hälften som upplevde även att det gick att förena den kontrollerande rollen med den stödjande, medan en tredjedel tyckte att det gick i låg grad eller inte alls.

Diagram 4.2 visar att mer än en tredjedel av arbetsförmedlarna upplevde att det ofta hände att de hade så hög arbetsbelastning att de inte hann med alla sina arbetsuppgifter. Bara 15 procent uppgav att de alltid hann med sina arbetsuppgifter. Värt att komma ihåg i sammanhanget är naturligtvis att detta gäller alla arbetsuppgifter och inte bara arbetet med att lämna underrättelser.

Diagram 4.2 Arbetsförmedlarnas upplevda arbetsbelastning

4.1.2 Hör mörkertalet ihop med arbetsförmedlarnas förutsättningar?

Utifrån hur undersökningen är utformad har IAF valt att inte göra någon sambandsanalys av hur bakgrundsfaktorer och förutsättningar påverkar mörkertalet. Däremot är det möjligt att dela upp arbetsförmedlarnas svar på hur de har upplevt sina förutsättningar för arbetet med underrättelser. Detta avsnitt presenterar deskriptiv statistik över hur mörkertalet hör ihop med de upplevda förutsättningarna.

Diagram 4.3 visar andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser uppdelat på hur de upplevde att chefen prioriterade detta arbete. De som var osäkra på chefens inställning ingår inte i diagrammet.

Diagram 4.3: Andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser uppdelat på hur de upplevde chefens inställning till underrättelser

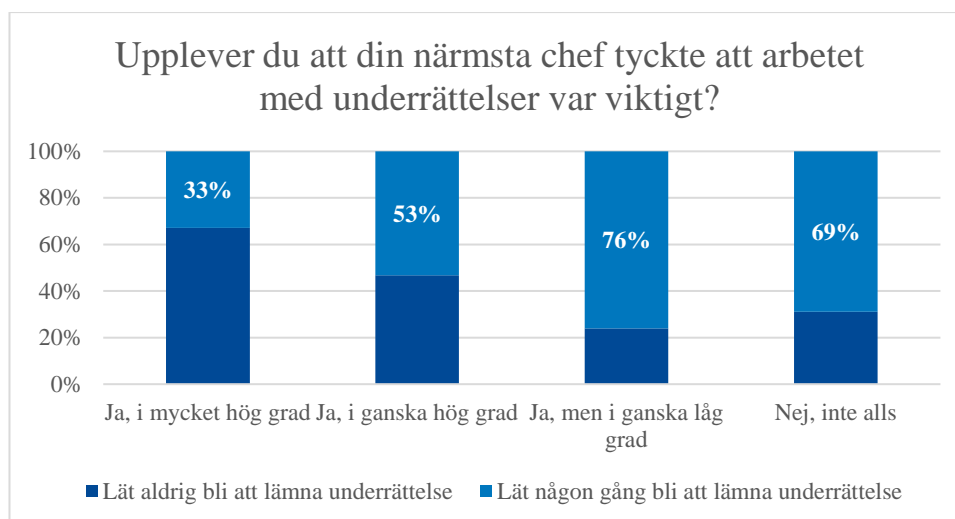

Diagram 4.3 visar att mörkertalet verkar höra ihop med chefens inställning till underrättelser. Av de arbetsförmedlare som upplevde att chefen i låg grad eller inte alls tyckte att arbetet med underrättelser var viktigt hade mer än två av tre någon gång låtit bli att lämna underrättelser. Detta kan jämföras med att bara en av tre av dem som upplevde att chefen i hög grad prioriterade arbetet med underrättelser någon gång låtit bli att lämna underrättelser.

Diagram 4.4 visar andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser uppdelat på hur de upplevde att kollegorna prioriterade detta arbete. De som var osäkra på kollegornas inställning ingår inte i diagrammet.

Diagram 4.4: Andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser uppdelat på hur de upplevde kollegornas inställning till underrättelser

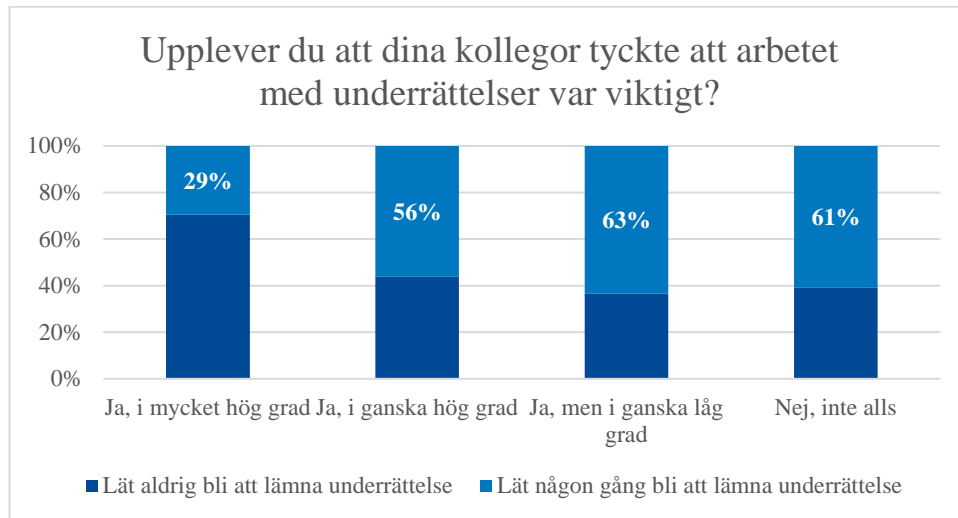

Diagram 4.4 visar att mörkertalet även verkar höra ihop med kollegornas inställning till underrättelser. Av de arbetsförmedlare som upplevde att kollegorna i låg grad eller inte alls tyckte att arbetet med underrättelser var viktigt hade två av tre låtit bli att lämna underrättelser. Detta kan jämföras med att färre än en av tre av dem som upplevde att kollegorna i hög grad prioriterade arbetet med underrättelser hade låtit bli att lämna underrättelser.

Diagram 4.5 visar andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser uppdelat på hur de upplevde sin arbetsbelastning.

Diagram 4.5: Andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser uppdelat på hur de upplevde sin arbetsbelastning

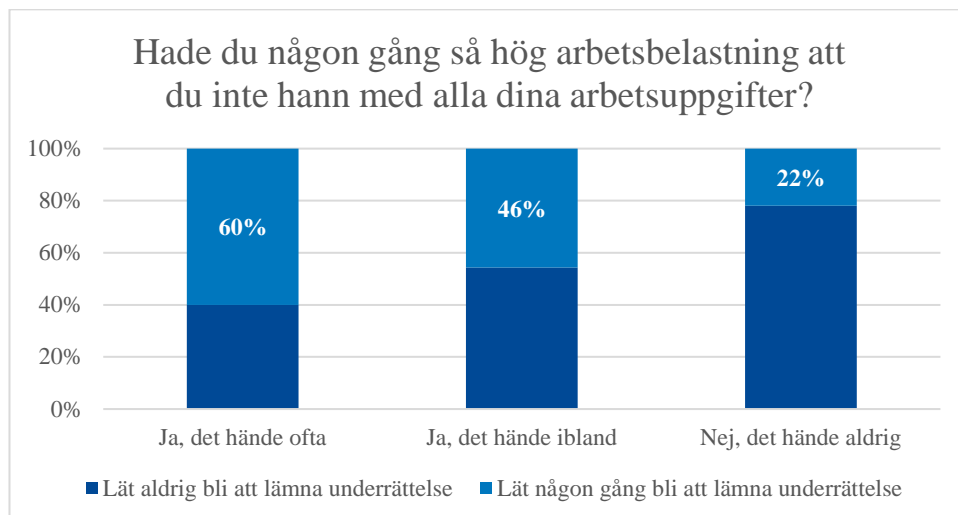

Diagram 4.5 visar att mörkertalet även verkar höra ihop med hur arbetsförmedlarna upplevde sin arbetsbelastning. Mer än hälften av dem som ofta

upplevde att de inte hann med alla sina arbetsuppgifter hade låtit bli att lämna underrättelser, att jämföra med en av fem för den som aldrig upplevde att arbetsbördan var för hög.

4.2 Arbetsförmedlarnas egna ord om arbetet med underrättelser

I slutet på enkäten fanns en öppen fråga där arbetsförmedlarna fick möjlighet att skriva om det var något mera som de ville tillägga. 135 av respondenterna, en av fem, valde att skriva något som relaterade till deras arbete med underrättelser. I detta avsnitt återges några citat som illustrerar arbetsförmedlarnas åsikter. I vissa fall har IAF gjort mindre ändringar, till exempel ändrat ordföljden eller kortat ner citatet, för att få en bättre läsbarhet.

4.2.1 *Hög arbetsbelastning och tidspress gör ibland att man låter bli att lämna underrättelser*

Flera arbetsförmedlare tog upp att arbetsbelastningen var för hög och att detta ledde till att man inte lämnade underrättelser trots att man borde. Några uppgav att den höga arbetsbelastningen ibland kunde leda till att man av misstag glömde eller inte hann lämna en underrättelse.

En arbetsförmedlare skrev:

”Tidsbrist och stor arbetsbörda kombinerat med många olika sorts arbetsuppgifter gör det inte lätt att lämna underrättelser.”

Detta gäller inte minst när arbetsförmedlarna ska bedöma om arbetssökande aktivt sökt lämpliga arbeten, vilket utgår ifrån bedömningen av den inlämnade aktivitetsrapporten. Någon skrev att om man inte hann att följa upp en arbetssökande som sökt för få arbeten, och därmed inte var aktiv i sitt arbetssökande, så skickade han eller hon inte heller någon underrättelse med anledning av detta.

En arbetsförmedlare skrev följande:

”Min bedömning är att många fler underrättelser borde skickats på grund av att sökande inte är tillräckligt aktiv i sitt jobbsökande, med att de slinker igenom på grund av tidspress.”

En annan arbetsförmedlare skrev:

”Jag upplever att jag och mina kollegor har blivit mycket mer generösa med vad vi godkänner i aktivitetsrapporter just för att slippa merarbetet med underrättelser och eventuella kompletteringar på dessa. Vi har helt enkelt inte tid att underkänna sökandes aktivitetsrapporter”

4.2.2 *Vissa upplever svårigheter i samarbetet med kassorna*

Det framkommer också av arbetsförmedlarnas svar att de tycker att det är tidskrävande att skicka en underrättelse just till arbetslöshetskassorna. Detta beror främst på att arbetslöshetskassorna ofta begär att arbetsförmedlarna ska komplettera underrättelsen med ytterligare underlag.

En arbetsförmedlare skrev:

”Att lämna underrättelser tar tid och relativt ofta får jag frågor tillbaka från a-kassan, där de begär ut daganteckningar och handlingsplan. Så jag och flera av mina kollegor friar hellre än faller då det inte "bara" är att skicka en underrättelse till a-kassan.”

Av några svar framgår också att arbetsförmedlare ibland kände sig ifrågasatta av arbetslöshetskassorna när de skickat en underrättelse.

”Det händer allt för ofta att man blir ifrågasatt av a-kassans handläggare. Självklart ska de ha kompletterande info, men ofta frågar de om jag verkligen inte bedömer att de har varit aktivt arbetssökande ändå, vilket gör att det tar ytterligare onödig tid”

I sammanhanget är det värt att nämna att det är arbetslöshetskassornas roll, inte arbetsförmedlarnas, att utreda och fatta beslut om sökaktiviteten varit tillräcklig. Arbetsförmedlarna ska enbart kontrollera och underrätta⁸.

4.2.3 *Vissa upplever att kontrollfunktionen är nedprioriterad*

Det framgår också av några svar att arbetslöshetsförsäkringen och kontrollarbetet inte upplevs vara i fokus inom myndigheten. Vissa arbetsförmedlare uppger att kontrollarbetet har hamnat i skymundan för service och kundbemötande.

En arbetsförmedlare skrev:

”Det verkar som regelverket angående arbetslöshetsersättning är inte högprioriterad på Af längre. På vårt kontor, trots upprepade önskingar har vi ingen information eller diskussioner i ämnet över huvud taget”

⁸ Proposition 2012/13:12, sid. 22.

Ytterligare en arbetsförmedlare skrev:

”Rent generellt skulle jag säga att efterlevnad av regler har "förslappats", kanske som en följd av att arbetsförmedlare idag känner att de ska jobba mer med kundservice än att göra ett korrekt arbete som myndighet”

Några svar visar även på en viss uppgivenhet. En arbetsförmedlare skrev:

”Medarbetaren som har ansvaret för ämnet driver inte frågan och chefen är totalt ointresserad. Det som är i fokus just nu är att vi ha nöjda kunder, förnyelseresan och att allting ska digitaliseras”

5 Slutsatser

Hälften av arbetsförmedlarna som borde ha lämnat underrättelse de senaste tre månaderna lät någon gång bli att göra det, och en femtedel av alla underrättelser som borde ha lämnats lämnades aldrig. IAF riktar därför kritik mot att arbetsförmedlare inte lämnar underrättelser när de enligt regelverket är skyldiga att göra det.

5.1 IAF:s bedömning av brister

För att bedöma hur allvarliga de brister är som framkommer i samband med IAF:s granskningar utgår myndigheten från en fyrgradig skala:

1. Påpekande. IAF påpekar en brist när denna inte lett till några konsekvenser eller haft ytterst små konsekvenser.
2. Anmärkning. IAF anmärker mot en brist av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
3. Kritik. IAF riktar kritik när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller allvarlig men mindre omfattande.
4. Allvarlig kritik. IAF riktar allvarlig kritik mot brister av sådan art att de bedöms riskera att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Även andra svårare avsteg från gällande regelverk kan komma ifråga för allvarlig kritik. Normalt krävs också att bristen förekommer i större omfattning.

5.2 Många underrättelser som borde ha lämnats lämnades aldrig

IAF riktar kritik

- Mot att arbetsförmedlare inte lämnar underrättelser när de enligt regelverket är skyldiga att göra det
-

IAF har i denna mörkertalsundersökning visat på att arbetsförmedlare inte alltid lämnar underrättelser trots att de vet att de enligt regelverket borde göra det. Hälften av arbetsförmedlarna som borde ha lämnat underrättelse de senaste tre månaderna lät någon gång bli att göra det, och en femtedel av alla underrättelser

som borde ha lämnats lämnades aldrig. Detta innebär i sin tur att arbetssökande som borde ha utretts för sanktion undkom detta.

Konsekvenserna av att arbetsförmedlarna låter bli att lämna underrättelser är flera. Dels leder det lägre antalet sanktionsärenden till en risk för att ersättning⁹ betalas ut felaktigt. Det blir också oklart för de arbetssökande vilka krav som ställs för att få ersättning och oförutsägbart för dem hur reglerna ska tolkas. I förlängningen hotar detta regelverkets legitimitet. Själva intentionen med lagstiftningen, att sanktionerna ska verka handlingsdirigerande på de arbetssökande, riskerar även att utebli när regelbrott inte beivras.

5.2.1 Den vanligaste situationen är när den arbetssökande inte varit aktiv i sitt arbetssökande

Det största mörkertalet gäller underrättelser med anledning av att den arbetssökande inte aktivt sökt lämpliga arbeten. Mer än en tredjedel av arbetsförmedlarna som var med om den situationen lät bli att lämna underrättelse när det hände. Mer än hälften av alla underrättelser som arbetsförmedlarna upplever att de borde ha lämnat i denna situation lämnades aldrig.

Utöver riskerna som finns för legitimiteten och den handlingsdirigerande effekten finns även en risk att arbetssökande stannar i arbetslöshet längre om de inte upplever något krav på aktivt arbetssökande.

5.2.2 Arbetsförmedlarna upplever brister i sina förutsättningar

Enkätundersökningen har visat att hur arbetsförmedlarna upplever chefens och kollegornas inställning till underrättelser samt hur de upplever sin arbetsbelastning hör ihop med mörkertalet. Vissa arbetsförmedlare uppger även att kontrollarbetet är nedprioriterat. IAF anser att det är viktigt att arbetsförmedlarna får goda förutsättningar för arbetet med underrättelser och att ledningen tydligt visar att de prioriterar detta arbete.

⁹ Både i form av arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning

6 Uppföljning

I denna rapport har IAF pekat på brister i och med att arbetsförmedlarna inte lämnar underrättelser när de ska. IAF begär återkoppling från Arbetsförmedlingen angående hur de avser åtgärda dessa brister. Senast 1 oktober ska Arbetsförmedlingen skriftligen återkomma till IAF med planerade och vidtagna åtgärder.

7 Käll- och litteraturförteckning

Författningar

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Förordning (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser

Offentligt tryck

Proposition 2012/2013:12, *åtgärder inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.*

IAF:s rapporter

2016:19, *Hur arbetar Af med underrättelser om ifrågasatt ersättningsrätt*

Övriga källor

Arbetsförmedlingens årsredovisning 2017

Svenska statistikerförbundet, *Standard för bortfallsberäkning*, 2005

Bilaga 1: Tabeller

I denna bilaga finns tabeller som kompletterar uppgifterna i rapporten.

Tabell B1.1: Punktskattningar och konfidensintervall som motsvarar tabell 3.1.

Situation/underrättelseorsak	Antal förmedlare som var med om situationen	Andel förmedlare som lät bli att lämna underrättelse	Andel förmedlare som lät bli att lämna underrättelse
Uppfyller inte de allmänna villkoren	3 078 (2923 - 3232)	23,4 % (20,3 - 27 %)	721 (618 - 825)
Inte arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete	2 710 (2553 - 2867)	20,4 % (17,2 - 24 %)	552 (454 - 649)
Stod inte till arbetsmarknadens förfogande	2 894 (2738 - 3050)	17,8 % (14,9 - 21,2 %)	516 (422 - 611)
Missköter sitt arbetssökande	4 231 (4111 - 4351)	45,2 % (41,8 - 48,5 %)	1 910 (1768 - 2053)
Inte medverkat till att upprätta en handlingsplan	1 606 (1460 - 1752)	25,6 % (21 - 30,6 %)	410 (325 - 496)
Inte besökt eller kontaktat Arbetsförmedlingen	3 686 (3544 - 3828)	21,3 % (18,5 - 24,4 %)	785 (672 - 899)
Inte besökt eller kontaktat kompletterande aktör	2 766 (2609 - 2923)	31,2 % (27,5 - 35,2 %)	863 (745 - 981)
Deltog inte i insats inom programmet	2 660 (2503 - 2818)	22,9 % (19,5 - 26,7 %)	608 (507 - 710)
Inte sökt anvisat lämpligt arbete	1 734 (1585 - 1882)	31,4 % (26,7 - 36,5 %)	545 (448 - 642)
Inte sökt anvisad utbildning	1 125 (995 - 1255)	20,1 % (15,3 - 26 %)	226 (162 - 291)
Inte aktivt sökt lämpliga arbeten	2 745 (2588 - 2902)	35,8 % (31,9 - 40 %)	983 (860 - 1107)
Förlänger sin tid i arbetslöshet	2 193 (2038 - 2349)	24,8 % (21 - 29,1 %)	545 (456 - 634)
Avvisat ett lämpligt erbjudet arbete	1 592 (1446 - 1737)	16,9 % (13,1 - 21,5 %)	269 (199 - 339)
Avvisat en utbildning	1 012 (886 - 1137)	14 % (9,8 - 19,6 %)	142 (90 - 193)
Vållat att en anställning inte kommit till stånd	1 182 (1049 - 1314)	13,8 % (9,9 - 18,8 %)	163 (108 - 218)
Avvisat en anvisning till arbetsmarknadspolitiskt program	1 253 (1117 - 1388)	10,7 % (7,4 - 15,3 %)	134 (84 - 185)
Avvisat en erbjuden insats inom programmet	1 500 (1357 - 1643)	14,6 % (11 - 19,1 %)	219 (156 - 283)
Orsakar sin arbetslöshet	1 578 (1432 - 1723)	13,9 % (10,5 - 18,2)	219 (159 - 280)
Lämnat sitt arbete utan giltig anledning	1 083 (954 - 1211)	9,8 % (6,5 - 14,6 %)	106 (61 - 151)
Skiljdes från sitt arbete pga. otillbörligt uppförande	927 (806 - 1048)	8,4 % (5,1 - 13,4 %)	78 (39 - 116)

Lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program utan giltig anledning	1 238 (1103 - 1373)	10,3 % (7 – 14,8)	127 (78 - 176)
Skiljts från ett arbetsmarknadspolitiskt program pga. sitt uppförande	962 (839 - 1085)	5,9 % (3,3 – 10,3 %)	57 (24 - 89)
Samtliga underrättelseorsaker	4 521 (4419 - 4623)	47,9 % (44,6 – 51,2 %)	2 165 (2017 - 2313)
Antal arbetsförmedlare som arbetade med underrättelser	5 137 (5035 – 5238)	-	

Tabell B1.2: Punktskattningar och konfidensintervall som motsvarar tabell 3.2.

Situation/underrättelseorsak	Antal ej lämnade underrättelser
Uppfyller inte de allmänna villkoren	2 915 (2 333,8 – 3 496,2)
Missköter sitt arbetssökande	9381 (7 758,9 – 11 004,8)
<i>Varav ej aktivt sökt lämpliga arbeten</i>	5 433,8 (4 334 – 6 533,7)
Förlänger sin tid i arbetslöshet	1 379,7 (1 047,5 – 1 711,8)
Orsakar sin arbetslöshet	523,6 (401,7 – 645,5)
Samtliga underrättelseorsaker	14 200,1 (11 860,7 – 16 539,6)

Bilaga 2: Metod

I denna bilaga beskriver IAF de metoder och definitioner som ligger till grund för mörkertalsundersökningen.

B2.1 Om enkäten

B2.1.1 Enkätens utformning

Enkäten hade till syfte att uppskatta andelen arbetsförmedlare som låtit bli att lämna underrättelser, hur många underrättelser de låtit bli att lämna samt hur de upplevde sina förutsättningar i arbetet med underrättelser.

För att få enkäten så träffsäker som möjligt testade IAF enkätfrågorna på sex arbetsförmedlare. Testpersonerna fick först fylla i enkäten och sedan besvara några frågor från IAF samt lämna synpunkter via en telefonintervju. Enkäten revideras delvis utifrån testpersonernas synpunkter.

Enkäten återfinns i sin helhet i Bilaga 3.

B2.1.2 Åtgärder för att förhindra bearbetningsfel

Enkäten skickades ut som en webbenkät och registreringen av svaren har därför de svarande själva stått för. Det bearbetningsfel som kan uppstå är när uppgifterna i rådatafilen ska kodas om och när materialet ska sammanställas och analyseras. IAF har haft två utredare som samarbetat kring detta i syfte att minimera risken för felaktigheter.

B2.1.3 Åtgärder för att förebygga låg svarsfrekvens

För att förebygga en låg svarsfrekvens har IAF arbetat tillsammans med Arbetsförmedlingen med att informera om undersökningen via deras intranät.

Enkäten skickades ut den 14 maj med en svarstid på två arbetsveckor. Påminnelser skickades till de som inte redan hade besvarat enkäten den 23 och 25 maj. Enkäten stängdes den 26 maj.

B2.2 Om urvalet

B2.2.1 Målpopulation och rampopulation

Enkäten vände sig till arbetsförmedlare som mellan februari och april 2018 hade som arbetsuppgift att lämna underrättelsen. Detta är undersökningens målpopulation. För att nå målpopulationen är det nödvändigt att definiera en lämplig rampopulation. Dessa definitioner gjorde IAF tillsammans med Arbetsförmedlingen för att få en så träffsäker rampopulation som möjligt.

Den ena delen av rampopulationen bestod av **sökandeansvariga arbetsförmedlare**. För att få fram dessa tog Arbetsförmedlingen först uppgifter över alla arbetssökande som under perioden 19–23 mars 2018 var i någon av de sökandekategorier¹⁰ som kan bli aktuella för en underrättelse. För dessa sökande tog Arbetsförmedlingen sedan fram listor över de sökandeansvariga arbetsförmedlarna, det vill säga de arbetsförmedlare som hade de arbetssökande inskrivna på sin signatur. Endast de arbetsförmedlare som var i tjänst 19–23 mars inkluderades. Denna definition gav 5 319 sökandeansvariga arbetsförmedlare.

För att få fram den andra delen av rampopulationen, de som var **anställda på Af Kundtjänst**, användes samma tidsperiod som ovan, det vill säga de arbetsförmedlare som var i tjänst den 19–23 mars. Detta gav ytterligare 412 arbetsförmedlare.

Den totala rampopulationen bestod därmed av 5 731 unika arbetsförmedlare.

B2.2.2 Urvalsstorlek

Urvalet är ett obundet slumpmässigt urval (OSU). För att räkna ut urvalsstorleken användes följande formel:

$$n \geq \frac{1}{\frac{m^2}{4 \times p_0 \times q_0} + \frac{1}{N}}$$

Där

p_0 = andel i procent med viss egenskap,

$q_0 = 1 - p_0$ = andel i procent utan viss egenskap

¹⁰ Sökandekategorier 11, 21, 22, 23 med rätt till arbetslöshetsersättning, 46, 54, 59, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 81, 83, 86 med rätt till aktivitetsstöd/utvecklingsersättning samt 68 med rätt till etableringsersättning.

m = önskad felmarginal i procent

N = antal objekt i population

p_o antogs vara 50 procent och den önskade felmarginalen sattes till tre procent. Med dessa parametrar blir urvalsstorleken 931 arbetsförmedlare av totalt 5731.

IAF:s tidigare genomförda granskningar¹¹ har visat på en låg svarsfrekvens, 56 procent. Med anledning av detta valde IAF att utöka urvalets storlek för att kompensera för en troligtvis låg svarsfrekvens även denna gång. Den utökade urvalsstorleken beräknas enligt följande formel:

$$n_k \geq \frac{n}{s_f}$$

Där

s_f = tidigare svarsfrekvens

Kompenserat för den tidigare svarsfrekvensen blev den slutliga urvalsstorleken 1 677 arbetsförmedlare.

B2.3 Om svarsfrekvensen

B2.3.1 Beräkandet av slutlig svarsfrekvens

För att beräkna svarsfrekvensen har IAF utgått från den rapport¹² som Statistikfrämjandets surveyförening har tagit fram – Standard för bortfallsberäkning.

Följande benämningar används här:

- Antal svarande (n_s)
- Bortfall (n_B)
- Okänd status (n_O)
- Övertäckning ($n_ö$)

I detta specifika sammanhang syftar bortfall på personer som man med säkerhet vet tillhör målpopulationen och som av någon anledning inte har svarat. Sådant bortfall förekom inte i denna undersökning.

¹¹ IAF 2016:19 Hur arbetar Arbetsförmedlingen med underrättelser om ifrågasatt ersättningsrätt?

¹² <http://statistikframjandet.se/survey/wp-content/uploads/2011/05/bortfallsrapport.pdf>

Okänd status är också ett slags bortfall, men det består av personer som inte har svarat och som man inte med säkerhet vet om de tillhör målpopulationen eller inte.

Antal svarande för enkäten var 726 arbetsförmedlare, okänd status var 867 arbetsförmedlare och övertäckningen var 85 arbetsförmedlare.

För att kunna beräkna den slutliga svarsfrekvensen behöver man uppskatta hur stor andel av dem med okänd status (O) som tillhör målpopulationen. Denna andel benämns u . u antas vara 0,89 genom att använda andelen av de svaranden som antas vara övertäckning.¹³

Svarsfrekvensen beräknas enligt formeln $\frac{n_s}{n_s+n_B+(u \times n_O)}$ och blir slutligen 48 procent.

B2.3.2 Övertäckning och skattning av det totala antalet arbetsförmedlare

Av de 810 arbetsförmedlare som svarade på enkäten visade sig 85 utgöra övertäckning, eftersom de inte var en del av målpopulationen. 60 arbetsförmedlare svarade att de under perioden inte hade arbetsuppgifter som innebar att de lämnade underrättelser, och att de därmed inte hade ställts inför situationen att lämna underrättelser. Det var även 25 arbetsförmedlare som i fritextsvar uppgav att inte arbetade med underrättelser.

Med anledning av övertäckningen har IAF skattat att antalet arbetsförmedlare som arbetar med underrättelser är 5 137 med konfidensintervallet (5035 – 5238). Det är denna skattade siffra som används i rapporten.

B2.3.3 Konsekvenserna av bortfallet

Den slutgiltiga svarsfrekvensen var 48 procent, vilket innebär att det var en stor andel arbetsförmedlare som inte besvarade enkäten. I jämförelse med tidigare mörkertalsstudier som IAF har genomfört är denna siffra inom ramarna för vad som förväntades.¹⁴ Eftersom svarsfrekvensen var väntad tog IAF hänsyn till den när urvalsstorleken bestämdes. Detta innebär att bortfallet inte påverkar den önskade träffsäkerheten i skattningarna i någon större grad.

IAF gör antagandet att bortfallet har skett slumpmässigt, vilket innebär att vi antar att det inte finns några systematiska skillnader mellan de som svarade på enkäten

¹³ u beräknas enligt $1-85/810 = 0,895$

¹⁴ I IAFs rapport 2016:19 var den slutgiltiga svarsfrekvensen 55,5 procent

och de som inte svarade. Detta antagande baseras på en analys av hur många arbetssökande arbetsförmedlarna har skrivna på sin signatur. I denna analys framkom inga skillnader.

POSTADDRESS:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

TELEFON: 0150 - 48 70 00
FAX: 0150 - 48 70 02
EPOST: iaf@iaf.se
WEBB: www.iaf.se

